

Д.Г. Севрюков]. – К : Університет «Україна», 2012. – 218 с.

12. Галунько В.В. Людина і держава: монографія / Валентин Васильович Галунько, *Володимир Іванович Милько*. – К : Університет «Україна», 2014. – 158 с.

13. Анцелевич Г.О. Міжнародне публічне право: підручник / Г.О. Анцелевича, О.О. Покрещук. – К.: Алерта, 2005. – 424 с.

14. Закон України від 25 червня 1991 р. № 1264-ХІІ “Про охорону навколишнього природного середовища” // Відомості Верховної Ради України, 1991, № 41, ст. 546.

15. Кунченко-Харченко В.І. Правознавство / Кунченко-Харченко В.І., Печерський В.Г., Трубін Ю.Ю. – Черкаси: ЧДТУ, 2009 – 471 с.

16. Адміністративне право України в сучасних умовах (виклики початку ХХІ століття) : монографія / : за заг. редакцією В.В. Галунька. – Херсон : Херсонська міська друкарня, 2010. – 326 с.

17. Адміністративне право України : підручник / В.В. Галунько, В.І. Олефір, Ю.В. Гридасов, С.О. Короєд. – Херсон : ХМД, 2013. – 396 с.

УДК 342.56 : 342.9(447)

Іванищук А. А., к.ю.н., здобувач
Університету «Україна»

Європейські стандарти адміністративно-правового регулювання судової гілки влади

В статті розкрито міжнародні європейські стандарти адміністративно-правового регулювання судової гілки влади у відповідності до яких виконавча влада має уникати впливу на судову гілку влади, судова влада має підтримувати конструктивні робочі відносини з органами виконавчої влади, державної влади, а вищі суди не повинні давати суддям вказівок щодо того, які рішення потрібно приймати в конкретних справах.

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання, виконавча гілка влади, стандарти, суддя, судові гілки влади.

В статье раскрыто международные европейские стандарты административно-правового регулирования судебной ветви власти, в соответствии с которыми исполнительная власть должна избегать влияния на судебную ветвь власти, судебная власть должна поддерживать конструктивные рабочие отношения с органами исполнительной власти, а высшие суды не должны давать судьям указания относительно того, какие решения нужно принимать в конкретных делах.

Ключевые слова: административно-правовое регулирование, исполнительная ветвь власти, стандарты, судья, судебная ветвь власти.

In the article the international European standards of administrative and legal regulation of the judiciary according to which the executive power should avoid exposure to the judicial branch, the judiciary should maintain a constructive working relationship with the executive bodies of state power, and high courts should not give judges guidance about which decisions should be taken in specific cases.

Keywords: administrative regulation, the executive branch of government, standards, judge, judicial branch

Постановка проблеми. Динамічний розвиток суспільних відносин в Україні, яка перебуває на перехідному етапі від тоталітарного минулого до повноцінного громадянського суспільства, вимагає по-новому поглянути на проблему адміністративно-правового регулювання судової гілки влади. Невирішених проблем у цій сфері чимало, а головною є та, що судді в Україні так і не стали за своєю сутністю незалежними.

Питанню адміністративно-правового регулювання судової гілки влади приділялася значна увага як у нашій державі, так і в міжнародній спільноті. Останніми роками світова спільнота приділяє вагомому увагу адмініструванню судової гілки влади. 2004 року було утворено Міжнародну Асоціацію судової адміністрації, що об'єднала керівників і менеджерів судової системи з метою запровадження ефективного відправлення правосуддя через розвиток і підтримку незалежної загальнодоступної та ефективної системи судочинства. Майже в усіх демократичних країнах діють її осередки (в Україні – з 2009 р.).

Аналіз останніх досліджень. До проблеми адміністративно-правового регулювання судової гілки влади звертали свою увагу вітчизняні вчені-юристи А. Авер'янов, О. Бандурка, В. Бевзенко, Ю. Битяк, Л. Біла-Тіунова, А. Борко, К. Василяка, М. Вільгушинський, Л. Виноградова, В. Галуцько, В. Гаращук, І. Голосніченко, О. Гончаренко, Ю. Гридасов, Ю. Дем'янчук, М. Закурін, С. Ківалов, Т. Коломоєць, В. Колпаков, А. Комзюк, О. Кузьменко, В. Мартиненко, М. Мельник, В. Олефір, О. Остапенко, А. Портнов, В. Рум'янцеv, В. Тимошук, О. Тодощак, Н. Чернишова, І. Шруб, Ю. Юрченко та ін. Однак комплексно до аналізу європейських стандартів адміністративно-правового регулювання судової гілки влади вони не зверталися, а зосереджували свою увагу на більш загальних суміжних чи спеціальних проблемах.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі теорії адміністративного права критично проаналізувавши міжнародне Європейське законодавство, з метою виявлення стандартів адміністративно-правового регулювання судової гілки влади.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до ст. 6 Концепції про захист прав людини і основоположних свобод Ради Європи кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, установленим законом.

Рекомендація Ради Європи № (94) 12 «Незалежність, дієвість та роль суддів», ухвалена Комітетом Міністрів Ради Європи на 518 засіданні заступників міністрів 13 жовтня 1994 р., рекомендує урядам держав-членів ужити всіх необхідних заходів для піднесення ролі як кожного окремого судді, так і всього суддівського корпусу в цілому та зміцнити їхню незалежність і дієвість, зокрема вжити таких заходів.

Одночасно Рекомендація Ради Європи № (94) 12 «Незалежність, дієвість та роль суддів» визначила обов'язки суддів: діяти в кожній справі цілком незалежно та бути захищеним від будь-якого стороннього впливу; проводити справу неупереджено, спираючись на власну оцінку фактів і власне витлумачення закону; забезпечити, щоб кожна сторона мала однакові можливості бути заслуханою; утримуватись від винесення вироку у справі чи відмовитися від розгляду справи, коли на те існують достатні причини; проходити будь-яку необхідну перепідготовку з тим, щоб виконувати суддівські функції ефективно та неупереджено.

Що стосується проблеми невиконання обов'язків суддями та притягнення їх до дисциплінарної відповідальності, то аналізованими рекомендаціями визначено, що коли судді не виконують своїх обов'язків ефективно та неупереджено або коли мають місце дисциплінарні порушення, мають бути вжиті всі необхідні заходи, за умови що вони не впливають на незалежність правосуддя. У цьому випадку відповідно до конституційних принципів і правової традиції кожної з держав до суддів можуть бути вжиті такі заходи: усунення судді від провадження у справі; штрафні санкції; тимчасове призупинення суддівських функцій. Коли необхідно застосовувати зазначені санкції щодо суддів, держава має розглянути можливість створення – відповідно до закону – спеціального повноважного органу, який повинен накладати санкції та вживати

дисциплінарні заходи. Рішення такого органу повинні контролюватися судовим органом найвищої інстанції, або ж він сам може бути таким органом найвищої інстанції [1].

Таким чином, Рекомендація № (94) 12Комітету Міністрів Ради Європи рекомендує виконавчій владі держав забезпечити суддям незалежність, відстоювати авторитет суддів і повагу до суду, укомплектувати штати судів достатньою кількістю суддів, забезпечити фізичну безпеку суддів та охорону приміщень суду, застосовувати санкції проти осіб, які намагаються впливати на суддів. Визначено обов'язки суддівдіяти незалежно та бути захищеними від будь-якого стороннього впливу, здійснювати правосуддя неупереджено, спираючись на власну оцінку фактів і власне тлумачення закону.

Відповідно до Європейської хартії про статус суддів визначено, що в кожній європейській державі основні засади поведінки суддів викладено у внутрішніх нормах на найвищому законодавчому рівні. У такому законі має бути передбачено, що на державу покладається обов'язок забезпечувати всіма засобами, необхідними для належного виконання їхніх завдань; кожне рішення стосовно відбору та призначення судді на посаду, підвищення по службі або припинення його повноважень має здійснюватись органом, не залежним від виконавчої та законодавчої влади, у складі якого щонайменше половина членів – судді; через своїх представників і свої професійні організації судді залучаються до винесення рішень щодо управління судами, визначення судового бюджету та його розподілу на місцевому і національному рівнях; суддям має гарантуватися за державні кошти можливість удосконалювати свої знання – юридичні, технічні, соціальні та культурні, необхідні для виконання їхніх обов'язків; рішення про призначення обраного кандидата на посаду судді та призначення його до конкретного суду має прийматися незалежним органом суддівського самоврядування або на підставі його пропозиції, рекомендації або погодження з ним чи висловлення його окремої думки; суддя не може бути призначеним на іншу судову посаду або бути переведеним на будь-яку іншу роботу без його згоди; критерієм підвищення суддів по службі має ґрунтуватися не на вилітні роки, а на оцінюванні результатів його практичної діяльності, що здійснюється іншими суддями; судді мають право займатися іншою діяльністю, крім суддівської, яка є втіленням їхніх прав і свобод як громадян, крім випадків коли така діяльність зумовить сумнів щодо неупередженості і незалежності суддів, при цьому здійснення інших видів діяльності, крім літературної чи мистецької, якщо за них передбачена виплата винагороди, має бути попередньо санкціоновано; судді повинні утримуватися від будь-якої поведінки, дії або висловлювань, які можуть серйозно вплинути на віру громадськості в їхню неупередженість і незалежність; у разі невиконання суддею своїх обов'язків він може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності на підставі рішення (або за пропозицією) органів суддівського самоврядування, половина складу яких мають складати судді; державою гарантується відшкодування збитків за шкоду, заподіяну в результаті протиправної поведінки або незаконними діями судді; рівень зарплати, що виплачується суддям за виконання їх професійних обов'язків, повинен бути таким, щоб захистити їх від тиску; судді, які досягли пенсійного віку і що працювали на посаді судді зазначений період, отримують пенсію за старістю, рівень якої має бути близький до рівня їхньої останньої заробітної плати на посаді судді [2].

Таким чином, відповідно до Європейської хартії про статус суддів вітчизняним законом мають бути прописані конкретні положення щодо незалежності суддів, правореалізація яких лягає на плечі спеціальної публічної адміністрації та основними з яких є забезпечення суддів всіма засобами, необхідними для належного виконання

їхніх завдань, спеціальні суб'єкти публічної адміністрації (органи суддівського самоврядування) мають стати єдиним джерелом призначення і розстановки суддів; підставою для підвищення суддів по службі має бути результат їх практичної діяльності.

Комітетом Міністрів Ради Європи 17 листопада 2010 р. на 1098 засіданні заступників міністрів сформовано Рекомендації CM/Rec (2010) 12 щодо незалежності, ефективності та обов'язків суддів, якими визначено, що кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи впродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, установленим законом, та відповідне прецедентне право Європейського суду з прав людини. Публічна адміністрація має розвивати відносини між органами судової влади та суддями різних держав для розвитку єдиної суддівської культури.

Судді повинні мати необмежену свободу щодо неупередженого розгляду справ відповідно до законодавства та власного розуміння фактів. Юрисдикція судді повинна поширюватися на будь-яку особу, причетну до справи, зокрема на державні органи або їх представників.

Якщо судді вважають, що їхня незалежність опинилася під загрозою, вони повинні мати можливість звернутися до ради суддів чи іншого незалежного органу або ж скористатися дієвими засобами правового захисту.

Без шкоди для своєї незалежності судді та судова влада повинні підтримувати конструктивні робочі відносини з установами та органами влади, які беруть участь в управлінні та адмініструванні судів, а також з професіоналами, завдання яких пов'язані з роботою суддів.

Судові рішення мають бути обґрунтовані та оголошені публічно, однак судді не зобов'язані роз'яснювати, якими переконаннями вони керувалися при прийнятті таких рішень. Коментуючи рішення суддів, виконавча та законодавча влада мають уникати критики, яка може підірвати незалежність судової влади або довіру суспільства до неї, їм також слід уникати дій, які можуть поставити під сумнів їхнє бажання виконувати рішення суддів, за винятком випадків, коли вони мають намір подати апеляцію.

Схвалюється створення посад речників судів чи відділів з питань преси та зв'язків із громадськістю у сфері відповідальності судів або при радах суддів чи інших незалежних органах влади, суддям слід виявляти стриманість у відносинах із засобами масової інформації.

Вищі суди не повинні давати суддям вказівок щодо того, які рішення потрібно приймати в конкретних справах, за винятком попередньої ухвали або при вирішенні питання про обрання засобів правового захисту відповідно до закону. Судді повинні мати можливість створювати професійні організації, метою яких є захист їхньої незалежності, інтересів і сприяння утвердженню верховенства права, чи приєднуватися до них. Ради суддів є незалежними органами, які прагнуть зберегти незалежність суддів та судової влади загалом і, таким чином, сприяти ефективному функціонуванню судової системи, не менше половини членів таких рад мають бути суддями, яких обирають самі ж судді з судів усіх рівнів з повагою до плюралізму в судовій системі. Під час виконання своїх функцій ради суддів не повинні втручатись у незалежність окремих суддів.

Органи влади, які відповідають за організацію та функціонування судової системи, зобов'язані забезпечувати суддям умови, що дають їм змогу виконувати свою місію та досягати ефективності, захищаючи й поважаючи незалежність і неупередженість суддів.

Кожна держава повинна виділяти судам достатньо ресурсів, приміщень та устаткування, щоб вони могли функціонувати відповідно до стандартів, а також щоб судді могли ефективно працювати. Суддів слід забезпечити інформацією, потрібною для прийняття

відповідних процесуальних рішень, якщо такі рішення мають фінансові наслідки.

У судах має працювати достатня кількість суддів і кваліфікований допоміжний персонал. При підготовці бюджету судової системи можуть проводитися консультації з радами суддів або іншими незалежними органами влади, які відповідають за адміністрування судів, із суддями або професійними організаціями суддів. З метою сприяння ефективному здійсненню правосуддя та постійному підвищенню його якості держави мають упроваджувати системи оцінювання суддів органами судової влади.

Судді повинні розглядати кожну справу з належною ретельністю та упроваджувати розумного строку, чітко викладати причини прийняття рішень простою та зрозумілою мовою, заохочувати сторони досягати мирного врегулювання конфлікту.

Дисциплінарне провадження може бути ініційоване проти судді, якщо суддя не виконав своїх обов'язків ефективно та належним чином, такі провадження повинен проводити незалежний орган влади або суд із наданням гарантій справедливого судового розгляду і права на оскарження рішення та покарання, при цьому тлумачення суддею закону, оцінювання фактів та доказів не можуть бути приводом для цивільної або дисциплінарної відповідальності, за винятком випадків злочинного наміру або грубої неблагості; судді не повинні нести особистої відповідальності за випадки, коли їхні рішення були скасовані або змінені в процесі апеляційного розгляду. Однак коли суддя не виконує суддівські функції, він може бути притягнутий до відповідальності згідно з цивільним, кримінальним або адміністративним правом, як і всі інші громадяни.

Судді у своїй діяльності мають керуватися етичними принципами професійної поведінки, які мають бути закладені в кодексах етики суддів, судді повинні мати можливість отримати пораду щодо дотримання етики суддів в органі судової влади [3].

Наглядним прикладом утілення зазначених положень у життя є адміністративно-правовий досвід забезпечення незалежності суддів ФРН. У законі ФРН «Про судову владу» (Deutsches Richtergesetz) четвертий розділ (§§ 25-37) присвячено незалежності суддів. Основним принципом його є те, що суддя підлягає нагляду лише в тих межах, які не ставять під загрозу його незалежності. При цьому суддя може бути відсторонений від посади тільки у випадках: набрання сили обвинувального вироку щодо нього; у результаті дисциплінарного провадження; в інтересах правосуддя; зміни в організаційної структури судів [4].

Висновок. Отже, Комітетом Міністрів Ради Європи 17 листопада 2010 р. сформульовано рекомендації щодо незалежності, ефективності та обов'язків суддів: юрисдикція суддів поширюється на будь-яку особу, зокрема на державні органи; судова влада має підтримувати конструктивні робочі відносини з установами та органами державної влади; виконавча влада має уникати критики судової гілки влади; вищі суди не повинні давати суддям вказівок щодо того, які рішення потрібно приймати в конкретних справах; виконавча влада має виділяти судам достатньо ресурсів, приміщень та устаткування, щоб вони могли функціонувати відповідно до стандартів; судді у своїй діяльності мають керуватися етичними принципами професійної поведінки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Рекомендація Ради Європи № (94) 12 “Незалежність, дієвість та роль суддів” :ухвалена Комітетом Міністрів Ради Європи на 518 засіданні заступників міністрів 13 жовтня 1994 р. [Електронний ресурс] / Центр суддівський студій. – 2013. – Режим доступу : <http://www.judges.org.ua/d11.htm>
2. Європейська хартія про статус суддів Ради Європи (1998 р.) [Електронний ресурс] // Центр суддівський студій. – 2013. – Режим доступу : <http://www.judges.org.ua/d12.htm>

3. Рекомендація CM/Rec (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки : ухвалено Комітетом Міністрів Ради Європи 17 листопада 2010 р. на 1098 засіданні заступників міністрів [Електронний ресурс] // Центр суддівський студій. — 2013. — Режим доступу: <http://www.judges.org.ua/d15.htm>

4. Deutsches Richtergesetz : Ausfertigungsdatum: 08.09.1961 [Електронний ресурс] // Bundesministeriums der Justiz. — 2013. — Режим доступу : www.juris.de

5. Іванищук А.А. Адміністративно-правове регулювання діяльності судової гілки влади: теорія і практика : монографія / Андрій Анатолійович Іванищук. — Київ : Університет «Україна», 2014. — 356 с.

УДК 342.951

Лазаренко М. В., здобувач кафедри конституційного адміністративного та фінансового права Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»

Адміністративно-правові відносини у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху за допомогою автоматизованих систем

У статті виведено, що адміністративно-правові відносини у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху за допомогою автоматизованих систем — це форма соціальної взаємодії публічної адміністрації та об'єктів публічного управління, що виникає на підставі адміністративно-правих норм, які регулюють забезпечення безпеки дорожнього руху за допомогою автоматизованих систем з метою забезпечення права осіб та безпечний і безперешкодний рух, нормальне функціонування громадянського суспільства і держави, учасники якої мають спеціальні суб'єктивні права і несуть юридичні обов'язки

Ключові слова: автоматизовані системи, адміністративно-правові відносини, безпека дорожнього руху, об'єкт, суб'єкт, учасники дорожнього руху.

В статті виведено, что административно-правовые отношения в сфере обеспечения безопасности дорожного движения с помощью автоматизированных систем - это форма социального взаимодействия публичной администрации и объектов публичного управления, которая возникает на основании административно-правых норм, регулирующих обеспечение безопасности дорожного движения с помощью автоматизированных систем с целью обеспечения права лиц и безопасный и беспрепятственный движение, нормальное функционирование гражданского общества и государства, участники которой имеют специальные субъективные права и несут юридические обязанности.

Ключевые слова: автоматизированные системы, административно-правовые отношения, безопасность дорожного движения, объект, субъект, участники дорожного движения.

The article is devoted to administrative relations in the field of road safety through automated systems. It is a form of social interaction of public administration and objects public facilities. They occur on the basis of administrative rules governing road safety through automated systems. Its aim is to ensure the rights of persons and the safe and unimpeded movement, normal functioning of civil society and the state. Their members have special subjective rights and legal responsibilities are.

Keywords: automated systems, administrator status, safety, traffic public duties, public law, center.

Постановка проблеми. Наявність засобів швидкого пересування, поставлення продовольчих і промислових товарів є невід'ємним елементом сучасного життя. Серед таких засобів провідне місце належить автомобільному транспорту.